

De Aanwijzingen inzake de rijksinspecties

Wat zijn de Aanwijzingen en wat regelen ze?

Diverse incidenten waarin de 'onafhankelijkheid' van rijksinspecties ter discussie stond, vormden de aanleiding voor de totstandkoming van de zgn. Aanwijzingen inzake de rijksinspecties van de minister-president. In de Aanwijzingen zijn eenduidige rijksbrede regels vastgelegd over de positie en het functioneren van de rijksinspecties binnen de ministeries. De Aanwijzingen zorgen voor een versterking en steviger verankering van de onafhankelijkheid van rijksinspecties.

Rijksinspecties vallen onder de ministeriële verantwoordelijkheid, maar heten desondanks onafhankelijk te zijn. Daarbij gaat het niet over staatsrechtelijke onafhankelijkheid, maar over het onafhankelijke functioneren van inspecties: het toezicht moet op basis van deskundigheid – en onafhankelijk van politiek en bestuur – informatie kunnen verzamelen, beoordelen en rapporteren en kunnen interveniëren. In de Aanwijzingen wordt die ruimte van de rijksinspecties verankerd. Bewindspersonen respecteren en garanderen die ruimte.

De Aanwijzingen gaan uit van samenspel tussen beleid en toezicht. Beleid en toezicht staan immers – elk met een eigen rol – voor een gezamenlijke opgave.

De Aanwijzingen gaan alléén over de toezichttaken en niet over andere taken die inspecties uitvoeren. De behoefte aan het verduidelijken van de onafhankelijke positie van de rijksinspecties speelde immers alleen daar.

De Aanwijzingen zijn gevat in een ministeriële regeling. Ze zijn op 1 januari 2016 in werking getreden. Het is aan de departementen te zorgen voor implementatie.

Vóór de Aanwijzingen...	Dankzij de Aanwijzingen...
Hadden inspecties elk hun eigen positionering en werkwijze.	Worden positie en werkwijze van de inspecties eenduidiger, zodat zij gemakkelijker kunnen samenwerken. Dat is des te belangrijk in gevallen waar inspecties in het kader van hun samenwerking een gezamenlijk werkprogramma opstellen. Een eenduidiger werkwijze draagt bij aan versterking van de effectiviteit van het toezicht en draagt bij aan het vertrouwen van de samenleving in het toezicht.
Varieerde de positie van een inspectie binnen een ministerie.	Is een inspectie voor zijn toezichtstaken altijd rechtstreeks onder de SG gepositioneerd.
Was de onafhankelijkheid van inspecties op verschillende manieren geborgd.	Zijn de waarborgen voor de onafhankelijkheid van rijksinspecties op eenduidige wijze vastgelegd. Dit verhoogt de transparantie.
Konden ministers sommige inspecties mondeling Aanwijzingen (instructies) geven.	Mogen ministers alleen <i>schriftelijke</i> Aanwijzingen geven.
Hoefden ministeriële Aanwijzingen niet altijd bekend gemaakt te worden.	Worden ministeriële Aanwijzingen altijd bekendgemaakt. Zie punt 10.
Was er bij incidenten geen uniform kader waarop teruggegrepen kon worden	Is er bij incidenten een gemeenschappelijk referentiekader. De aanwezigheid van Aanwijzingen heeft een dempende werking bij incidenten.
De bewindspersonen geven op verschillende manieren invulling aan hun ministeriële verantwoordelijkheid	Is er bij incidenten een gemeenschappelijk referentiekader. De aanwezigheid van Aanwijzingen heeft een dempende werking bij incidenten.
Kon het bij kleine inspecties voorkomen dat dezelfde persoon eerst advies gaf aan een bedrijf en vervolgens op datzelfde bedrijf toezicht hield.	Is er een organisatorische of functionele scheiding nodig tussen toezichtstaken en andere taken van een inspectie.
Hanteerden ministeries verschillende termijnen voor het opstellen van de beleidsreactie op belangrijke rapporten.	Geldt er een maximum termijn van 6 weken om de publicatie van een rapport aan te houden om het opstellen van een beleidsreactie mogelijk te maken.
Consulteerden ministeries inspecties in verschillende mate en op verschillende momenten over nieuw beleid en wetgeving.	Consulteert beleid inspecties in een vroeg stadium over voornemens die voor de uitvoering van de toezichtstaken van een rijksinspectie van belang zijn en over ontwerpen voor regelgeving.

De Aanwijzingen in 10 punten:

1. Een rijksinspectie valt direct onder de secretaris-generaal.

2. De toezichtstaken van een rijksinspectie zijn organisatorisch of functioneel gescheiden van de uitvoerende taken van de inspectie.

3. De inspecteur-generaal informeert zo nodig de minister rechtstreeks over zijn bevindingen, oordelen, adviezen en andere relevante gegevens;

4. De rijksinspectie informeert de beleidsonderdelen van het ministerie en uitvoeringsdiensten over de uitvoering van regels en de werking van beleid in de praktijk;

5. Beleidsonderdelen betrekken de rijksinspecties vroegtijdig bij de beleidsontwikkeling;

6. Samenwerking tussen rijksinspecties van verschillende ministers wordt vastgelegd.

7. Een rijksinspectie werkt op basis van een werkprogramma dat periodiek wordt vastgesteld door de inspecteur-generaal, na afstemming met beleidsonderdelen en andere betrokkenen. Het werkprogramma wordt goedgekeurd door de minister en dit wordt vervolgens door de minister aan het parlement aangeboden. De minister stuurt ook het jaarverslag, zo nodig voorzien van een reactie, naar het parlement;

8. De inspecteur-generaal besluit over openbaarmaking van bevindingen en oordelen. Hij stelt de minister in de gelegenheid om een reactie te formuleren op een belangrijk rapport, voordat het openbaar wordt gemaakt. Als de minister besluit om een beleidsreactie op te stellen, wordt deze zo mogelijk tegelijk met het rapport openbaargemaakt. De openbaarmaking wordt daartoe ten hoogste zes weken aangehouden.

9. Een minister mag niet treden in feitelijke onderzoeken en moet inspectieverslagen ongewijzigd doorsturen naar de Kamer. Hij geeft geen Aanwijzingen over de bevindingen, oordelen of adviezen. Hij weerhoudt een inspectie niet van het doen van een bepaald onderzoek.

10. De minister kan algemene en bijzondere Aanwijzingen geven aan een rijksinspectie. Een aanwijzing wordt alleen schriftelijk gegeven. Een algemene aanwijzing wordt in de Staatscourant geplaatst. Een bijzondere aanwijzing wordt door de minister naar de Kamer gezonden.

Voor meer informatie verwijzen wij naar onze site:
www.rijksinspecties.nl

De Aanwijzingen gelden voor alle rijksinspecties:
Agentschap Telecom
Erfgoedinspectie
Inspectie voor de Gezondheidszorg
Inspectie Jeugdzorg
Inspectie Leefomgeving en Transport
Inspectie van het Onderwijs
Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Inspectie Veiligheid en Justitie
Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit
Staatstoezicht op de Mijnen

Deze publicatie is een uitgave van:
Bureau Inspectieraad
Wilhelmina van Pruisenweg 52 | 2595 AN Den Haag
www.rijksinspecties.nl

Tekst en redactie:
© Bureau Inspectieraad | januari 2017